

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
**«СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК
ПЕДАГОГІКИ»**

(23-24 грудня 2016 року)

Івано-Франківськ
2016

УДК 37.01(063)
ББК 74.0я43
С 76

Становлення і розвиток педагогіки. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 23-24 грудня 2016 року). – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 184 с.
ISBN 978-966-916-198-7

У збірнику представлені матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Становлення і розвиток педагогіки». Розглядаються загальні питання педагогіки та історії педагогіки, теорії та методики навчання, корекційної педагогіки, теорії і методики професійної освіти, соціальної педагогіки, теорії і методики управління освітою, теорії і методики виховання, дошкільної педагогіки, теорії навчання, а також питання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті.

Збірник призначений для науковців, викладачів, аспірантів та студентів, які цікавляться педагогічною наукою, а також для широкого кола читачів

УДК 37.01(063)
ББК 74.0я43

ISBN 978-966-916-198-7

© Колектив авторів, 2016
© Видавничий дім «Гельветика», 2016

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Безушко С.В. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ.....	8
Діденко І.О. СПАДКОЄМНІСТЬ І УЗГОДЖЕНІСТЬ ТЕМАТИКИ ТА ПРОБЛЕМАТИКИ ПЕДАГОГІЧНИХ З'ЇЗДІВ ПЕРШОЇ ДЕКАДИ 20 СТОЛІТТЯ.....	10
Дука Д.Л., Біліченко П.Г. СТУДЕНТСЬКІ БРАТСТВА В США, ЯК ФОРМА ГРОМАДСЬКОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДІ.....	12
Захарова А.С. ВІДМІННОСТІ В ІНШОМОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ФІЛОЛОГІВ УКРАЇНИ ТА ЕКВАДОРУ	15
Коваль А.В. ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ	18
Колногуз І.В. ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ В ПРОЦЕСІ ВИКОРИСТАННЯ ІЛЮСТРАЦІЙ ДО ХУДОЖНІХ ТВОРІВ	21
Лазоренко О.О., Біліченко П.Г. СИСТЕМА ДОВУЗІВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ У ФЕДЕРАТИВНІЙ РЕСПУБЛІЦІ НІМЕЧЧИНИ	22
Лаптева А.В. СТРАТЕГІЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ НІМЕЧЧИНИ	25
Лях Г.Р. МЕТОДИ І ФОРМИ ВИХОВНОГО ВПЛИВУ ПІОНЕРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НА ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ (60–80-ТІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ)	27
Овчарик Ю.О. ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ СЮЖЕТНОГО МАЛЮВАННЯ.....	30
Оксенюк А.В. МІСЦЕ ОЦІНКИ В ШКОЛІ.....	32
Олійник А.В., Біліченко П.Г. ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ОРГАНІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОГО ДОЗВІЛЛЯ В СИСТЕМІ ОСВІТИ ВИЩОЇ ШКОЛИ INSA LION (ФРАНЦУЗЬКА РЕСПУБЛІКА).....	35
Семічева Д.А., Біліченко П.Г. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ПРОГРАМ ВСТУПУ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО ВНЗ ФРН.....	38
Сидоренко С.С. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ НІМЕЧЧИНИ: ІННОВАЦІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	40

Субачов В.П. ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЧНОЇ МОЛОДІ У ВПУ 4 МІСТА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО	42
---	----

Торгачова С.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ДОСЛІДЖЕНЬ У НІМЕЧЧИНІ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ («ПАКТ ДЛЯ НАУКИ І ІННОВАЦІЙ»)	43
--	----

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Бородкина К.С. О ВОПРОСЕ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ МАТЕМАТИКЕ В ШКОЛАХ И ВУЗАХ С ГУМАНИТАРНЫМИ НАПРАВЛЕНИЯМИ ПОДГОТОВКИ	46
--	----

Галацин Е.А. ФОРМЫ ОРГАНИЗАЦИИ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ НА ЗАНЯТИЯХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	48
---	----

Гординська Н.Б. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА-ПОЧАТКІВЦЯ ВНЗ: РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	51
--	----

Лепешкова З.М. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ З ВИКОРИСТАННЯМ ОПОРНИХ КОНСПЕКТІВ ТА ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ	54
---	----

Радзевілова Є.В. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОСВОЄННЯ БІОЛОГІЇ ШЛЯХОМ РОЗРОБКИ ОСОБОВИХ БІЗНЕС-ПЛАНІВ	57
--	----

Сухарева А.А. РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ПОТЕНЦІЙ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТВОРІВ ЖАНРУ ФЕНТЕЗИ ЗАСОБАМИ ІКТ ТА INTERNET	60
---	----

Khomenko L.M. INTERACTIVE METHODS AS A POWERFUL TOOL OF FOREIGN LANGUAGE TRAINING	64
--	----

Цезарюк Є.А., Мартинова О.К. ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО СВІТОГЛЯДУ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА	67
---	----

Чорна С.А., Бартко Ж.В., Кордонська І.В. ДИВЕРГЕНТНІ ЗАДАЧІ – ОСНОВА РОЗВИТКУ КРЕАТИВНИХ ВМІНЬ І НАВИЧОК СТУДЕНТІВ	70
---	----

Ярема Т.І., Проць Р.О. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ЯК ВИКЛИК ЧАСУ	73
---	----

КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Мелікян А.Л. ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА ТА БАТЬКІВ У ПРОЦЕСІ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ	76
--	----

Ярошук А.А. ГІПЕРАКТИВНІ ДІТИ ТА МЕТОДИ РОБОТИ З НИМИ	78
---	----

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Гаркавенко О.В. ТЕСТУВАННЯ ЯК МЕТОД ДІАГНОСТИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	81
Збарах О.О., Трегуб С.Є. СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ» МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ	84
Кравченко С.О. ДОСЛІДНИЦЬКА КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЕКОЛОГА	87
Малихін А.О. ДО ПИТАННЯ ДІАГНОСТИКИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ.....	90
Мельничук Ю.П. РЕФЛЕКСІЯ В СИСТЕМЕ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ОФИЦЕРОВ-ПОГРАНИЧНИКОВ.....	94
Нестеренко М.М. КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО МОДЕЛЮВАННЯ СУЧАСНОГО УРОКУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	96
Павленко Р.В. ЕТАПИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-ХОРЕОГРАФІВ.....	99
Похил С.В. АНАЛІЗ НАПРЯМКІВ ІНТЕГРАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ОСВІТИ ТА ВИРОБНИЦТВА	102
Скиба К.М. ПОРТФОЛІО ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ СПОСІБ ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ-ПЕРЕКЛАДАЧІВ У США.....	105
Смірнов С.В. КОМПЕТЕНТНІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАСТАВНИЦТВО, ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ РЕСУРС У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЗАПАСУ	107
Таймасов Ю.С. РОЗВИТОК РЕФЛЕКСИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДСНС УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ	111
Філімонова І.А. КЛЮЧОВІ КОМПОНЕНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ТЕХНОЛОГІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ.....	114
Шафранська Т.Ю. ВПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ДЕОНТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ.....	117
Юрченко О.В. СОЦІАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАРУБІЖНИХ ВЧЕНИХ	120

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

- Коростельова В.Б.**
СУТНІСТЬ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ
АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДІ 123
- Мурдід А.А.**
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИХОВАННЯ
ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ..... 126
- Синиціна Г.О.**
ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ
ЗІ СТАРШИМИ ПІДЛІТКАМИ В УМОВАХ ДИТЯЧОГО ЗАКЛАДУ
ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА ВІДПОЧИНКУ 128

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

- Безпалько В.С., Шевчук Т.О.**
СПІВПРАЦЯ СІМ'Ї ТА ШКОЛИ
В ЕКОЛОГІЧНОМУ ВИХОВАННІ ОСОБИСТОСТІ 132
- Зіновчик В.М.**
УКРАЇНСЬКА НАРОДНА КАЗКА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО
МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 135
- Кордонська А.В., Асмоловська Т.В., Галушак Л.Б.**
РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ
ЯК ФАКТОР ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ 138
- Луценко Т.О.**
ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ
ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ 141
- Мелетенко І.В.**
РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ
ЗАСОБАМИ ДИДАКТИЧНОЇ ГРИ 144
- Пшеславська С.О.**
ТРАНСФОРМАЦІЯ СІМЕЙНИХ ЦІННОСТЕЙ
В СТРУКТУРІ АКСІОСФЕРИ МОЛОДІ..... 147
- Хіля А.В.**
СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
У ДІТЕЙ З ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ ОБМЕЖЕННЯМИ
(У РОЗРІЗІ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ) 150

ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

- Гавда Н.М.**
ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ – ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ З ПЕДАГОГІКИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 5.01010101 «ДОШКІЛЬНА ОСВІТА»..... 153
- Гришко О.І., Клевака Л.П., Крупицька І.С.**
ЕЙДЕТИКА ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ
ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ ДОШКІЛЬНИКА..... 156
- Залізко О.В.**
ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ВІКУ..... 159

Кіреєва О.Д., Вахняк Н.В. ЗАСОБИ ВИХОВАННЯ ГУМАННОЇ ПОВЕДІНКИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІКИ	162
---	-----

ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ

Опалюк Т.Л. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ.....	166
--	-----

Чистякова І.А. ДОСЛІДНИЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРІВ: ДОСВІД США	168
--	-----

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Козігора М.А. ОСНОВНІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ВИМОГИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	172
---	-----

Михайленко Н.С. ДЕЯКІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ТА АНАЛІЗУ МЕРЕЖНИХ ДІАГРАМ КЕРУВАННЯ ПРОГРАМНИМИ ПРОЕКТАМИ.....	175
---	-----

Мінченко М.В., Біліченко П.Г. ХАРАКТЕРИСТИКА УМОВ ВІДБОРУ УЧАСНИКІВ ПРОГРАМИ МІЖНАРОДНОГО АКАДЕМІЧНОГО ОБМІНУ FLEX	177
---	-----

Простакова Ю.В. МОЖЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	180
--	-----

2. Конструювання тестів. Курс лекцій: навч. посіб. / Л.О. Кухар, В.П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182 с.
3. Махомед М.Х. Тестові технології оцінювання якості освіти школярів / М.Х. Махомед // Педагогічний пошук. – 2014. – № 1. – С. 58-61. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedp_2014_1_19
4. Старченко К. Педагогічна діагностика професійної компетентності педагогічних працівників / К. Старченко, Г. Васильєва // Післядипломна освіта в Україні. – 2005. – № 1. – С. 52-57.
5. Хлебнікова Т.М. Управління навчальною діяльністю / Т.М. Хлебнікова. – Х.: Основа, 2008. – 175 с.

Збарах О.О.

студент;

Трегуб С.Є.

старший викладач,

Запорізький державний медичний університет

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ» МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

Виходячи з потреби мати високо кваліфікованих, інтелектуально розвинених лікарів, наша держава ставить перед вищими медичними закладами конкретні завдання, серед яких піднесення значення професійної культури спілкування сучасного фахівця медицини є найактуальнішою.

Посилення інтересу до процесу оволодіння професійною культурою спілкування майбутніх фахівців медицини в умовах глобалізації та інтеграції освітніх процесів зумовлено низкою причин. Одна з них полягає в тому, що фундаментальна підготовка майбутнього медичного працівника може бути досягнута лише за умови введення гуманізації медичної освіти, інша полягає в тому, що чим вище рівень професійною культури спілкування фахівців медичної галузі, тим легше їм вирішувати повсякденні робочі завдання.

Високий рівень професійної культури спілкування лікаря, насамперед, характеризується здатністю до вирішення професійних завдань, володіння розвинутим професійним мисленням, мовленням, свідомістю й умінням висловити власну думку, вмінням працювати з інформацією, пацієнтами, родичами пацієнтів, колегами, фармацевтами.

Сучасна педагогічна думка зосереджена на формуванні особистості людини як ціннісного джерела розвитку демократичного суспільства третього тисячоліття – людини як рівноправного суб'єкта, як гармонійно розвинутої індивідуальності, здатної до співтворчості й духовної взаємодії у вирішенні проблем сучасності на основі конструктивного діалогу, фахівця, готового до інтерактивного спілкування, адаптації у нових соціально-економічних умовах, здатного до виходу у європейський і світовий простір, конкурентноспроможну особу [2, с. 13].

Для визначення змісту поняття «професійна культура спілкування» лікаря, яке є предметом дослідження, необхідно з'ясувати суть понять «культура», «спілкування», «професійна культура».

Існує багато визначень терміну «культура». Термін «культура» походить від латинського *cultura* – обробка, виховання, освіта. Одне із загальних визначень феномена культури – це сукупний результат продуктивної діяльності людей, а також сам процес творення матеріальних і духовних цінностей [3, с. 272].

Матеріальна культура охоплює всю сферу матеріальної діяльності людини та її результати. Сюди відносяться сукупність матеріальних благ і різноманітних засобів їх виробництва.

Духовна культура, насамперед, охоплює сферу духовного виробництва – сукупність форм суспільної свідомості, способів створення та використання духовних цінностей, форм комунікації людей. Міра розвитку духовної культури суспільства визначається мірою розвитку сутнісних цінностей людини, багатогранністю та багатоваріантністю форм самореалізації її духовного потенціалу, індивідуального самоутвердження [1, с. 3–9].

Поняття спілкування має багатовимірну стимулювальну роль в житті людини. У різні часи підходи до вивчення спілкування були не однаковими. До спілкування як наукової проблеми активно підійшли спеціалісти з психології, етики, філософії, соціології, педагогіки, економіки та інших галузей науки.

Спілкування має безліч дефініцій.

Так, В. Давидов, Д. Ельконін, розглядають спілкування як особливий вид діяльності, який відбувається за допомогою мови або сленгу, міміки, пози, рухів тіла, жестів, зображення, символів, звукових сигналів, умовних позначень;

Н. Волкова вважає, що спілкування – це найважливіше середовище духовного, суспільного й особистісного прояву людини, становить живий безперервний процес взаємодії людей, людини з собою та світом, у цьому розумінні є чинником розвитку особистості;

В. Кан-Калик, І. Кон, К. Роджерс наголошують на комунікативній взаємодії, спрямованій на встановлення сприятливого психологічного клімату під час спілкування;

А. Мудрик розглядає спілкування як самостійну, специфічну форму активності особистості є необхідною умовою об'єднання людей для будь-якої спільної діяльності. Його мета, на думку науковця, – взаємини з іншими людьми, досягнення певного взаєморозуміння, вирішення ділової справи.

Для майбутнього лікаря спілкування є важливою частиною професійної діяльності, від якості спілкування та професійної культури залежать фахові досягнення лікаря, фізичне та моральне здоров'я пацієнтів. Так В.М. Бехтерев вважав «Якщо хворому після розмови з лікарем не стало легше, то це не лікар!».

Професійна культура спілкування фахівця досліджується у працях багатьох науковців: О. Барабанщикова, Ж. Вітліна, О. Гармаш, В. Гриньової, І.

Зязюна, І. Ісаєва, В. Кременя, Н. Крилова, В. Кудіна, Н. Ничкало, Ю. Палюхи, О. Салтовського, С. Сисоевої, В. Сластьоніна, В. Ткаченка та інших.

Поняття «професійна культура» має різні дефініції. Чмут і Г. Чайка під професійною культурою вважають відповідність поведінки, мовлення, слухання мови в професійній діяльності загальноприйнятим нормам і принципам, насамперед моральним, і вимогам, що ставляться до конкретної професії [4, с. 52].

Діяльність медичного працівника, на наш погляд, передбачає поєднання як педагогічного компонента (організацію навчання і виховання студентів медичної галузі), так і виробничого тобто (розробку методичної документації, забезпечення виробничого процесу в кваліфікованих фахівцях, обслуговування лікарень, спілкування з пацієнтами, освоєння нових технологічних процесів і техніки та ін.). Головна мета діяльності майбутнього лікаря полягає у навчанні професії і формуванні особистості працівника, що реалізується за рахунок професійної орієнтації, підготовки, підвищення кваліфікації, залучення до громадсько-організаційної праці.

Таким чином, професійна культура спілкування (ПКС) лікаря – це соціально значущий показник рівня знань, здібностей, здатність та вміння здійснювати свої взаємини з людьми, сприймати, розуміти, засвоювати зміст думок, почуттів, намагань розв'язування конкретних завдань у професійній діяльності. Ми вважаємо, що «професійна культура спілкування лікаря» – це обмін предметною інформацією між лікарем та різними верствами населення (пацієнти, колеги, молодший медичний персонал, родичі хворих, фармацевти) і процес комунікації будується за допомогою досконалого володіння мовними жанрами, а саме: скарги, прохання, постанови діагнозу, рекомендацій лікування, вдячності тощо.

Список використаних джерел:

1. Варій М.Й. Основи психології і педагогіки: Навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / М.Й. Варій. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 375 с.
2. Крегер О., Тьюсон Дж. Типы людей и бизнес: как 16 типов личности определяют Ваши успехи на работе / О. Крегер, Дж. Тьюсон. – М.: Вече: АСТ, 1995. – 558 с.
3. Семенчук Ю.О. Експериментальна перевірка ефективності методики формування іншомовної комунікативної компетенції засобами інтерактивного навчання / Ю.О. Семенчук // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: [збірник наук. праць]. – К.: КНЛУ, НМАУ, 2006. – Вип. 31. – С. 150–156.
4. Чмут Т.К. Етика ділового спілкування: навч. посіб. / Т.К. Чмут, Г.Л. Чайка. – 6-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2007. – 230 с.